

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas III. De conceptu entis secundum se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

Punctum Difficultatis 1.

RESPOND. Quod unum non sit ens rigorosum, ut dictum supra. Sed promovendo argumentum de bonitate & de veritate dici potest, quod non eodem quidem modo passionibus dicuntur de ente, ac ens de passionibus, non sequitur quod passionibus non sint ens, sed quod alia sit comparatio illarum ad ens, quam entis ad illas. Quamquam dici potest quod hæc doctrina procedat de ente secundum rationem irrestrictam sumpto.

INSTABIS II. Ens adæquatè dividitur in increatum, & decem prædicamenta, tanquam in ea, de quibus quidditatè prædicatur; passionibus autem ejus non sunt ens increatum, nec aliquid ex decem generibus, & cum æquè pateant sicut ipsum ens, hoc ipso ens, non poterit prædicari de suis passionibus velut de inferiori.

RESPOND. Id verum esse de ente contractè & determinatè sumpto, quod non est superius respectu passionum. An autem possit abstrahi à passionibus ratio entis ut sic, adeoque evadere illis universalior, alibi dicitur. Multi etiam negabunt, adæquatam esse hanc divisionem.

INSTABIS III. Si passionibus Entis ens includunt, utique non includunt ens solum. Sed etiam aliquid aliud; alioquin idem esse passio sui ipsius, tunc queritur de illo alio, an rursus includat ens, & sic in infinitum procedemus, vel sistendum in aliquo non includente ens, & talis erit propriè passio entis.

RESPOND. Passionibus non includunt ens contractè sumptum, sed sunt illud ipsum, nec sunt passionibus entis contractè sumpti, quia nec sunt passionibus sui ipsius; sed tantum sunt passionibus entis, secundum se sumpti. Quam ipsam rationem communem cum contrahunt passionibus non contrahunt contractione exclusivā in se aliorum contrahentium, quasi scilicet veritas non sit bonitas, cum tamen rationalitas non sit irrationalitas, contrahunt tamen per additionem prædicatorum.

OBJICIT VII. Modi per nos sunt ens entitate alterius; ergo idem dici poterit de differentiis ultimis, quod sint ens identicè non formaliter.

RESPOND. Secundum principia aliàs prædicta Negatur Antecedens.

DIFFICULTAS III.

De Conceptu entis secundum se.

Querendum hic imprimis erit: An possit dari conceptus entis perfectè unus? Deinde, an hic conceptus sit univocus an analogus: Unitatem conceptus entis adstruunt Suar. uterque, Afriaga, Ovied. cum Scotistis. Negat Vasquez Fonseca cum Thomistis. *Sic*

An possit dari conceptus Entis perfectè unus?

DICENDUM est. *Posse dari conceptum Entis perfectum unum, h. e. ita præcisum à differentiis, ut nulla in eo ex parte objecti intentionaliter accepti, reluceant differentie.*

PROBATUR I. Potest dari conceptus animalis perfectè unus, ut supponitur ex materia de Præcisionibus: Ergo poterit dari & entis conceptus perfectè unus ut circumscribitur: Disparitas quæ solet peti ex Analogia infra attingetur.

PROBATUR II. Quando ego dico, *Deus est ens; Creatura est ens*, quæro, an sub objecto prædicati quod est *Ens* dicti de DEO involvatur creatura vel non? si involvitur; ergo falsa est prædicatio, quia Deus non est ens involvens aliquid creatum, nec subiecto inest prædicatum, cum prædicatum involvat aliquid creatum, subiectum autem nihil involvit creatum. Si autem in ente dicto de Deo non involvitur creatura; Ergo jam ille conceptus præscindit à creaturâ. Simile argumentum formetur ad probandum quod ens dictum de creaturâ non involvat Deum, habebiturque intentum; nempe quod ens præscindat à creato & increato. Idem iudicium & argumentum formetur de aliis differentiis.

RESPONDEBIS I. Ens dictum de Deo non importare nisi entitatem particulariter acceptam, ita ut sensus sit, *Deus est aliquod ens.*

CONTRA. Tum quia animal dictum de inferioribus non singularisatur in prædicando ut probatur in Logica; ergo neque ens singularisabitur. Tum quia prædicatio hæc, *Deus est ens*; vel est prædicatio rationis superioris de inferiori, vel non est? Si est. Ergo ut salvetur rationem superiorem prædicari, dicta propositio hunc sensum facere non poterit, *Deus est aliquod ens.* Si autem non est prædicatio superioris de inferiori; Cur non? Tum quia. Ens est superius Deo & creaturis; non esset autem superius, si non diceretur tanquam superius, negatio enim dictionis tanquam alicuius superioris, argueret negationem esse superioris; nam dici, sequens ad omnia esse, ostendit conditionem esse. Quod autem ens sit superius Deo & creaturis, vel ipsa categoria entis ostendit.

RESPONDEBIS II. Ex parte objecti respondere illic differentias, sed illas non attingi ab actu formali, nec discerni.

CONTRA sunt illa omnia quæ in simili dicuntur in universalibus & in materia de præcisionibus. Propositio etiam hæc, *Deus est ens*, non tantum est vera ex parte actus formalis,

† B 4 sed

sed etiam est vera ex parte objecti: falsa autem est ex parte objecti, si objectum ex parte sua importaret differentias, ut vidimus immediatè.

PROBATUR III. CONCLUSIO. Si conceptus entis importaret differentias impossibile esset aliquid esse ens; hoc autem absurdum est. Sequela probatur. Si animal quantum est de se importaret rationale impossibile esset, Leonem esse animal. Quod probatur, impossibile est Leonem esse rationale, ergò & impossibile esset esse id quod importat secum, quod est rationale. Hæc autem tota ratio probat simul, quòd si conceptus entis objectivus importat differentias, non posset esse aliquod ens, quia non posset importare omnes illas differentias, adeoq; nec involvere id, quod importat omnes differentias.

RESPONDEBIS. Animal ita contrahi, itemq; Ens ad differentias, ut non tota illius ratio contrahatur, sed tantum in quantum importat Rugibile.

CONTRA. Quia si potest ita contrahi ens, ut non contrahatur nisi in quantum est rugibile. Ergò multò magis præscindere, poterit ab omnibus aliis differentiis; minus enim potest contractio, quàm præcisio intentionalis. Deinde hoc ipso concederes distinctionem virtutalem in ordine ad prædicata physica in Creatis: quia distinctionem in ordine ad contrahi, & non contrahi.

CONFIRMATUR Conclusio. Posito quòd ex parte objecti respondeant in ente differentia, quæro an definitio Entis sit definitio rationalis v. g. vel non? Si non, ergò ex parte objecti præscindunt; nihil enim aliud intelligitur per objecta quæ inter se præscindere possunt, nisi objecta, quæ definitionibus differunt: Si autem definitio Entis est definitio rationalis? Ergò cui competet esse ens, eidem competet esse rationale, quod falsum est.

OBJICITUR I. Differentia non possunt separari à ratione Entis. Ergo nec potest fieri præcisio ex vi cuius differentia maneat sine ente; Ergò nec præcisio fieri potest ex vi cuius ens, non maneat in differentiis; Ergo ulterius ex vi cuius præcisionis, ens, sit separatum à differentiis: si enim esset separatum à differentiis, differentia essent sine ente, sine ente autem esse non possunt propter dicta supra.

RESPONDETUR. Conformiter ad jam dicta. Rationem entis in differentiis dupliciter spectari posse. 1. Rationem contractam. 2. Rationem communem fundamentaliter ut dicitur in Logica. Prior illa ratio præscindi non potest, ut dicitur in Logica, cuius insuper hæc ratio reddi potest, quia ratio contracta quæ talis, si capax esset præcisionis quæ talis, fieret communis, quæ talis; quæ talis autem non potest fieri communis: sicut enim rationale non potest fieri brutum; ita nec contractum quæ tale,

fieri potest commune. Quod autem fieret tunc illa ratio communis exinde colligitur, quia separata ab aliâ comparte, non esset unde jam contraheretur. Quod si non potest separari ratio contracta entis à differentiis, quantumvis ratio communis entis separaretur à differentiis, manebunt illæ ens, ratione entitatis contractæ, inseparabilis ab iisdem.

INSTABIS. Definitio universalis, est definitio particularium; ergò & definitio entis ut sic, erit definitio differentiarum? sed nihil per nos potest præscindere suâ definitione; ergò nec potest præscindere ab ente & è converso.

RESPOND. Certum esse quod ratio communis entis, non sit ratio communis differentiarum; aliàs cui conveniret ratio communis entis, conveniret etiam ratio differentia, quod falsum est. Si autem ratio communis Entis, non est ratio communis differentiarum non possunt inter se comparari sicut definitio & definitum. Directè autem ad Argumentum hoc dici potest; scilicet dupliciter particulari sub aliqua ratione universali spectari posse. 1. Ut inferiora, ut ita dicam, ejusdem rationis: Sic animal est universale & definitio illius est definitio Petri in quantum est animal. 2. Ut inferiora diversæ rationis, tale inferius est Petrus, Bucephalus, quæ talis contentus sub animali. Quo posito verum est definitionem universalem, esse definitionem particularium ejusdem rationis, sed non esse definitionem particularium diversæ rationis: Ita etiam definitio entis est definitio differentiarum ut ens sunt, sed non quæ differentia sunt.

OBJICITUR II. Non potest dari ratio communis sapientia creatæ & increata, ergò nec ratio communis enti creato & increato. Antecedens probatur. Ratio communis sapientia creatæ & increata, vel esset distincta realiter, vel per rationem à ratione communi justitia. Si per rationem, ergò non est communis etiam creatæ, quia creatæ sapientia distinguitur realiter à creatæ justitia: Si autem est distincta realiter, ergò non est communis etiam sapientia, itemque justitia divinæ, quia hæc in increatis distinguuntur nonnisi per rationem.

RESPONDETUR. Rationes communes spectari posse dupliciter, primò accipièdo illas pro ipsa cognitione formali & actu intellectus nostri, & sic acceptæ sunt distinctæ realiter; quia & nostra cogitationes sunt distinctæ realiter: & hæc acceptio conceptuum communium, illorumque distinctio, nihil confert ad præsens. 2. Possunt accipi rationes communes objectivè, prout, scilicet sunt objectum illarum notitiarum. Et sic neque sunt distinctæ realiter, neque per rationem propriè: Non sunt distinctæ realiter, quia distinctio realis vel est in statu physico, vel nonnisi per ordinem ad illum

illum habetur: Jam autem rationes communes ad statum Metaphysicum spectant. Deinde distinctio realis est distinctio rerum; hinc pro priori debet aliquid prius præsupponi, quod sit res, & pro posteriori, quod sit distinctum realiter. Quia ergo rationes communes, non fuerit res; nam esse rem, est prædicatum physicum, & statum Physici, pro quo statu non sumuntur tunc rationes communes: Unde etiam rationes communes sunt essentialia rerum, essentialia autem rerum, sunt æterna & tamen nulla res est ab æterno præter Deum: Apparet ergo rationes communes non posse dici res, adeoque nec distinctas realiter. Non etiam pro illo statu rationes communes sunt distinctæ per rationem, quia nemine cogitante ratio communis huius, non est ratio communis illius; licet enim ipse status communitatis, non habeatur nisi dependenter à nostris intentionibus depurantibus differentias; illis tamen depuratis, & in illo statu constitutâ ratione communi, sive ego id cogitem, sive non cogitem, distinguuntur illæ inter se; in quo etiam sensu dicimus illas distingui ex natura rei, & quidem nomine cogitante, postâ tantum cognitione, quæ illas res statuât in statu illo intentionali, in quo, ex naturâ rei res spectantur. Ulterius quod illæ rationes communes neque realiter neque ratione propriè distinguantur in hoc principium referri debet; quia rationes illæ communes nihil aliud sunt nisi ipsa prædicata essentialia, quia ergo prædicata essentialia sapientiæ nec exigunt distinctionem solius rationis à iustitia, nec etiam nonnisi realem propter rationem in objectione allatam, fit, ut pro illo statu rationes communes, nec sint distinctæ realiter, nec per solam rationem. Licet autem non teneam distinctionem mediam inter realem & rationis sensu aliâ dato, teneo tamen distinctiones multas, quæ partim sunt revocabiles ad realem, partim ad rationis distinctionem.

INSTABIS. Ex hoc adhuc non posse dari rationem communem sapientiæ creatæ & increatæ, adeoque nec rationem communem entis communis Deo & creaturis, quia ens dividitur immediatè in creatum & increatum, ergo antequam intelligatur descendere ad sapientiam, intelligitur jam contracta, ad ens creatum vel increatum: Ergo non potest intelligi indifferens ad sapientiam creatam & increatam.

RESPONDETUR. Divisiones entis varias haberi posse, pro multiplici modo concipiendi ens, & ejus identificationem; ita ut in uno genere divisionis, sic, & in alio aliter concipiatur descendere. Hinc in alia divisione poterit concipi sapientia indifferens ad esse creatæ vel increatæ: Eamque sic format Oviedo: Ens aliud est intellectivum aliud, non intellecti-

vum: Rursus intellectivum aliud est habituale aliud actuale: Rursus actuale aliud est apprehensio seu non sapientia, aliud est sapientia: Rursus sapientia alia creatæ, alia increatæ. En indifferens sapientiam in divisione entis, indifferens, inquam, ad esse creatæ vel increatæ. Dicitur etiam posset quod pro statu physico non sit sapientia indifferens ad esse creatæ vel increatæ, non tamen pro statu metaphysico.

OBJICITUR III. Analoga attributionis v. g. sanum non habent conceptum perfectè unum: ergo necque Ens.

RESPONDETUR. De duobus in præsentia quæri posse, an Analoga attributionis possint habere conceptum perfectè unum ad particularia analoga attributionis, v. g. ad sanum, & ad aliud, simile, v. g. calefactivum, dictum de hypocausto, de pellibus, de cibis &c. & sic possunt habere conceptum perfectè unum, hoc est, talem, in quo nec sanum nec calefactivum reluceat. Si autem sit quæstio, an ipsum sanum unâ cum suis Analogatis sumptum possit habere conceptum perfectè unum, hoc jam negabitur, importat enim plura. Applica id ad præsens, nempe Ens posse habere conceptum perfectè unum, si sumatur tanquam ratio communis ad inferiora, licet non habeat conceptum perfectè unum, si sumatur unâ cum suis differentiis. Adde ex Mastrio idem sentiente de analogia attributionis Disp. 2. Log. n. 73. non habere quidem conceptum communem, in quo advenitur hæc analoga, habere tamen connexionem rationum particularium secundum esse objectivum: habent enim inter se habitudinem qualem non dicunt æquivoca, prædicaturque analogum de pluribus non secundum unam rationem, sed secundum diversas, habitudinem tamen licet diversam, habentes. Adde ulterius sicut definiuntur relativa quæ habent conceptum perfectè unum respectu particularium relativorum; ita tamen ut ipse conceptus relativi dicat Aliud, est enim ad aliud: ita analoga attributionis ad particularia analoga habent conceptum perfectè unum; licet ipsum in se non sit unum, si secundum diversas habitudines spectetur.

Argumenta Reliqua in contra.

Perfringo hic Objectiones, quas colligit Mastrius Disp. 2. Met. à num. 40.

OBJICIT IV. Pasqualius, Ens non est quid superius ad Deum, & ad creaturam, ergo nec conceptus illius est unus. Antecedens probat. Tota ratio entis reperitur in Deo, ergo nequit esse quid superius Deo, & creaturæ, quia ratio superior, est universalior quocunque inferiori, quare non debet talis ratio reperiri in uno tantum extremo, sed debet excedere. Quod autem tota ratio entis reperia-

tur

tur in Deo, probatur, quia Deus est ens per essentiam, nimirum tale ens ut nequeat esse aliquid ens nisi participando de hoc esse per essentiam: cum ergo Deus sit ens per essentiam, tota ratio entis reperitur in ipso.

RESPONDETUR. Negando Antecedens cum sua probatione: quamvis autem Deus sit ens per essentiam, tota ratio entis reperitur in ipso causative, tanquam in causa primâ reliquorum entium: sed non tota participative: cur ergo à Deo & creaturis tanquam participativis entibus non poterit ejusdem entis, dari abstractio?

INSTAT I. Ratio communis ita se habet respectu inferiorum, ut immediate descendat ad ipsa, at ratio entis non descendit immediate ad Deum, & creaturas: sed prius est in Deo, ut propria illius, deinde creatura participat esse ab ipso ut Deus est: Ergo nequit esse quid commune Deo & creaturæ.

RESPOND. Majorem esse veram de ratione communi univoca, non autem analogâ: nam in analogis, datur aliquid principale, participativum rationis communis.

INSTAT II. Ens ponitur contrahi ad Deum, & creaturam per infinitum & finitum, & prius ad Deum, quam ad creaturam: ergo jam tota ratio entis totaliter à Deo absorbebitur: quia infinitas est modus totalitatis, ita ut contrahat totum, & totaliter, aliâs finitum esset, aliquid enim remaneret, quod non contraheret.

RESPOND. Imprimis ex dictis quod detur divisio entis non immediate in finitum & infinitum, ut dictum supra: sed casu quo dividatur immediate in finitum & infinitum, non sequitur adhuc intentum argumenti: imprimis quia licet contrahatur Ens per infinitum, vere tamen dividitur adhuc ens in infinitum & finitum, si dividitur, debet in illo contineri: nullum enim divisum per hæc dividitur, in quibus non continetur. Rursus quamvis Deus verè physice sit infinitus, nihil obest quominus adhuc creaturæ verè physice sint ens, nec per hoc destruitur infinitudo divina, etiam si præter illud sit aliquid ens finitum, idque realiter & physice existens, multò magis non destruitur infinitudo divina, pro statu divisionis Metaphysico, quantumvis intelligatur etiam creatura ens. Directè ergo ad argumentum dici potest, per prius, hoc est, tanquam per dignius contrahi ens ab infinito, causalitate & excellentiâ quàm à finito & dependente: quâ contractione posita excluditur quodcumque aliud ens à ratione causæ primæ omnium, sed non excluditur contentivitas generis divisi in inferioribus: nec esset Deus infinitum quid in genere causæ primæ: si quid præter Deum esset causa prima: erit tamen infinitum in genere entis, quamvis dentur creaturæ, quæ sint entia.

OBJICIT V. Cum ratio communis ad in-

feriora descendit, per oppositas differentias dividitur, quæ se invicem excludunt, & non est una causativa alterius: quia tunc non essent simul naturâ, sed una supponeret rliam: at tota ratio creaturæ continetur in Deo eminenter, & ab ipso causatur: ergo non potest esse ratio divisiva entis, ita ut sit differentia, opposita, cum Deitate, respectu entis ut sic.

RESPONDETUR. Quando ratio communis dividitur per oppositas differentias, debent se illæ excludere quoad modum participandi rationem divisam, sed non excludere quoad participationem rationis divisæ: quæ hic est ens, adeoque à dividendibus membris participabile. Rursus si sit divisio in membra altissima, & suprema, pro statu quidem divisionis, non erit unum membrum causativum alterius, quia hic hæc omnes rationes præscindi possunt: potest tamen esse causativum, pro statu physico: deinde etiam causans & causatum quoad relationem possunt esse simul naturâ, cur ergo sic in præsentī non ponentur? Adde possum benè dividere ignem in genitum & generantem, ex quo sequitur posse unum membrum divisionis, esse causam alterius.

INSTAT I. Ratio communis enuntiari potest indifferenter de quocumque inferiori, sed non potest enuntiari de Deo & creatura ens, quia aliâs esse participatum prædicaretur de Deo, & esse imparticipatum de creatura.

RESPOND. Cum illud ens abstrahatur à participato & participante, non sequitur, quod ratio participata, prædicanda sit de Deo.

INSTAT II. Ratio communis saltē explicite non dicit differentiam inferiorum, at nihil potest concipi in Deo & creaturâ, quod sit extra esse creatum & increatum: nam creatura, etiam secundum primam rationem entis, quâ constituitur, est quid participatum à Deo, & non tantum accipit tale esse, sed etiam esse.

RESPOND. Creaturam etiam secundum primam rationem entis physice spectatam esse quid participatum, physiceque accipit non tantum tale esse, sed etiam esse. Cæterum creatura, secundum primam rationem entis metaphysice spectatam, non est quid participatum, nec ad illud esse ut sic, pro illo signo, terminatur actio divina.

INSTAT III. ex Scoto. Naturas quoque universales concomitanter produci, cumque ratio participati adæquet totum esse creaturæ, & ratio imparticipati, totum esse Dei, fit ut omnis formalitas in eis reperta, sit talis vel talis.

RESPOND. Naturas universales ut sunt in singularibus concomitanter produci, sed non spectatas in statu Metaphysico: & præcisas, ratioque participati adæquat totum esse creaturæ physice spectatæ, sed non spectatæ metaphysice, quia de illa dici potest, ratio, præscindens ab esse participato.

OBJICIT

OBJICIT VI. Deus & creatura non conveniunt in ratione communissima Entis; quia quæ reperitur in creatura est intrinsecè participans; quia etiam esse & non tantum tale esse, accipit creatura à Deo: ratio autem entis in Deo est participata.

RESPOND. Rationem communissimam, si physice spectetur, esse participantem, secus si spectetur Metaphysicè, & pro statu præcisionis.

INSTABIS I. Ratio entis quæ præscindere dicitur à Deo & creaturâ, vel est ab alio vel à se; si à se, est imparticipata; si ab alio participata.

RESPOND. Rationem illam præcisam, si physice spectetur, esse vel à se vel ab alio, sed ab his, metaphysicè spectata, præscindit.

INSTABIS II. Esse ens, est habere esse; implicat autem concipere habere esse, quod neque sit à se neque ab alio.

RESPOND. Licet implicet concipere habere esse, quod physice neque sit à se, neque ab alio, sed non repugnat concipere habere esse sumptum pro ratione essendi, quæ metaphysicè neque sit à se, neque ab alio.

INSTABIS III. Deus secundum totum suum esse adæquate sumptum, est simplicissimus; ergo & ipsa formalitas entis ut sic in Deo, erit de se, hæc; & si potest ratio entis à singularibus præscindi, sequitur quod est in Deo, posse non esse Deum: Si enim ratio entis quæ reperitur in Deo non sit hæc, sed indifferens ad Deum & creaturam, in quantum est de se, poterit esse in creatura, & sic non esset Deus, nisi extrinsecè & per accidens.

RESPOND. Deum secundum totum suum esse physice spectatum esse simplicissimum; sed non metaphysicè & secundum præcisas rationes spectatum, sequeturque quod aliquid quod est in Deo metaphysicè præcissione, possit non esse Deus, non tamen physice, eritque illa ratio physice, adeoque non extrinsecè Deus, sed metaphysicè potest depurari ab esse Dei, quæ depuratio est extrinseca rei physice spectatæ, & per accidens: oppositum ergo potius sequitur quod per se sit Deus, per accidens non Deus.

OBJICIT VII. Sequuntur ex hac sententia absurda.

I. Sequitur aliquid esse prius & simplicius Deo; realitas enim constituens, est prior & simplicior re constitutâ.

RESPOND. Esse aliquid prius metaphysicè & simplicius Deo, sed non prius & simplicius realiter & physice.

II. Absurdum. Sequitur in Deo dari compositionem metaphysicam.

RESPOND. Cum illa compositionem non sit futura actu nemine cogitante, sed per opus intellectus; hinc cum fundamento in re, concedimus in Deo talem compositionem.

III. Absurdum; Sequitur non distare Deum

& creatum in infinitum, & non esse primò diversa.

RESPOND. Distabunt Deus, & creatura infinite physice & erunt primò diversa physice, licet non primò diversa metaphysicè: hæc enim primò diversa physice & simul metaphysicè sunt ens & non ens. Jam autem creaturæ non competit ut sit non Ens, sed ut sit Ens ab alio, si competit esse Ens creaturæ, non erit Non-Ens, si non erit Non-Ens, non erit primò diversum quid, à Deo.

IV. Absurdum. Sequitur dari medium inter contradictoria, nempe creatum & increatum; tale enim medium erit illa ratio.

RESPOND. Creatum & increatum si sumatur Ly increatum negativè sunt contradictoria, sed tunc Ly increatum non supponet pro Deo solo, & ad hoc membrum nempe Ly increatum negativè sumptum, revocabitur ratio communis Entis, consequenter non erit quid medium inter contradictoria: sed si Ly increatum sumatur positivè, erit inter creatum & increatum, medium quid, Ratio communis Entis; non est autem absurdum, dari quid medium inter duo membra positiva contraria. Advertit etiam Mastrius, quod illa ratio à creato & increato contingenter & necessariò præscindat, & quod sit neutrum formaliter, utrumque; permissivè; & addit: ut passim dicitur de aliis conceptibus communibus, respectu contrahentium.

V. Absurdum. Dari aliquid independentius Deo, nam rationes superiores non dependent ab inferioribus.

RESPOND. Dari aliquid Metaphysicè independentius Deo; sed non physice: quamquam nec metaphysicè dabitur aliquid magis independentius Deo, nomine independentis intelligendo causam physicam primam, hoc enim soli Deo competit.

Punctum Difficultatis 2.

An Conceptus ille entis sit Analogus?

PRæcipuum fundamentum negandi unitatem conceptus representativi entis ut sic, est istud, quod scilicet Ens sit analogum, adeoque, unum perfectè conceptum, habere non possit; eo quod ille conceptus sit ratio conveniendi & differendi, quod autem est ratio conveniendi & differendi, non est perfectè unum. Sed hoc fundamentum duplici ratione invalidari potest. I. Dicendo quod quamvis ens analogum esset, posset tamen habere conceptum perfectè unum, quia nihil est magis analogum ipsâ analogiâ, & tamen hoc non obstante, analogia habet conceptum perfectè unum. II. Negando ens, analogum esse cum Scotistis, contra quos sentiunt Thomistæ non pauci. Tentando insuper aliam viam.

DICEN-

PROBATUR I. Quia si ens pro statu illo esset analogum, esset analogum, vel propter dependentiam, quia scilicet per prius participatur à Deo, per posterius à creatura: vel esset analogum propter transcendentiam: neque enim sunt alii ens analogandi modi: neutro modo pro illo statu præcisionis est analogum. Ergo pro illo statu non est analogum. Quod propter dependentiam non sit analogum. Probatur. Tum quia hæc dependentia solum est pro statu physico, & reali; nam ens absolutum in statu præcisionis, sola primò essentialia importat, dependentia autem illa, non importatur tanquam quid essentialia, saltem primò, ab Entibus absolutis. Tum quia non est ratio cur genus aliquod divisum, non possit concipi sine membris, in quæ dividitur. Tum quia ut ait Oviedo dependentia secundum se, non importat analogiam, quia à potentia vitali actus dependet, item forma materialis à materia, & hoc non obstante, univocè de illis ratio materialis dicitur. Quod propter transcendentiam non sit ille conceptus analogus, probat non paucis Ariaga. Quæ refutavit Oviedo Controv. I. Metaph. L. 7. num. 7. Sed intentum sic probatur. Ens in statu, & pro statu præcisionis, non dicit ullam transcendentiam: ergo in illo, & pro illo statu per transcendentiam analogari non potest. Antecedens probatur. Pro statu præcisionis abstrahit à differentiis, ut probatum supra, ergo & abstrahit à transcendentia differentiarum: aliàs si non abstraheret à transcendentia differentiarum, & abstraheret à differentiis & non abstraheret.

PROBATUR II. Posito quòd possit fieri conceptus unus entis, ut dictum supra, conceptus ille non potest dicere pro illo statu prioritatem & posterioritatem, itemque transcendentiam; consequenter nec dicit analogativum entis. Sequela probatur. Quia si pro illo statu diceret Ens prioritates & transcendentias, essentialis illa esset Enti; nam pro illo statu sola essentialia dicit ens, sed non est enti essentialis illa prioritas & transcendentia: quia quod est essentialia enti, ens ubique illud secum trahit; sed rationem posterioris v. g. non ubique secum defert; quod probatur: quia ratio illa posterioris est ratio creati, hæc non ubique secum defert, quia non defert illam ad, & in Deitatem, aliàs esset aliqua ratio in Deo, quæ ex essentia sua, esset creata.

PROBATUR III. Antequam ens habeat rationem prioris & posterioris &c. aut illam exigat, vel habet per quid constituitur illud ipsum exigivum, vel non habet? si non habet quidquam, quomodo est exigivum illarum rationum? si habet quidquam; quæro illud ipsum, vel dicit rationem prioris & posterioris; vel non dicit? Si dicit, ergo antequam dicat rationem prioris & posterioris, jam illam dicit: si autem

pro illo priori antequam dicat exigentiam prioris & posterioris, non dicit rationem prioris & posterioris; ergo pro illo priori non est analogum; quia non habet principia analogativa. Jam autem in statu præcisionis spectatum ens, est illud, quod antecedit differentias prioris & posterioris.

RESPONDEBIS. Quòd illud exigivum habeat antecedenter, rationem exigivi radicaliter, non formaliter.

CONTRA. Potest præcindi ab ente ratio exigivi formaliter, ergo & ratio exigivi radicaliter, sumpta respectivè.

OBJICITUR I. Auctoritas Aristotelis, qui ens appellat Analogum 4. Metaph. c. 7.

RESPONDETUR. Problematicum fuisse in hac materia Aristotelem 7. enim Metaphysicorum c. 4. tractans de Ente ait: *Sed hæc, inquit, quidem quomodocunque dicere quis velit nihil refert.* Quando verò per prius dicit ens participari à substantia, quam ab accidenti, agnoscit prioritatem dignitatis, sed hæc non fundat analogiam; nisi illam quam appellavit Cajetanus inæqualis perfectionis, & sicut inæqualiter quoad dignitatem & perfectionem participatur animal à rationali, quam à grunibili; nihilominus animal univocum est; ita & in præsentia, quam etiam solam analogiam admittit S. Thomas, nisi velis absolute concedere illum fuisse in opposita sententia.

OBJICITUR II. Si ens non est Analogum, sequitur respectu Dei & creaturarum dari Genus, nempe Ens vel substantiam.

RESPONDETUR. Expresse S. Damasc. in Element. c. 8. docet. Substantiam, esse Genus respectu Dei & creaturarum. Posset etiam dici, ut vult Pontius, ens respectu Dei non esse genus in quantum Genus dicit aliquam limitationem & imperfectionem: vel denique quando negatur dari genus commune Deo, & Creaturis, res est de genere quod sit & Creaturis, & Deo proximum, non autem de generibus remotis.

OBJICITUR III. Ex nostra sententia sequitur etiam æquivoca habere conceptum univocum: quia quando concipio *Ly risus* nullæ apparent differentia.

RESPONDETUR. De hoc alibi in materia de æquivocis actum, & in materia de conceptu uno individuorum; quamvis autem in conceptu *Ly risus* nullæ apparent differentia; quia tamen ratio risus prædicabilis de inferioribus, non est ratio præse una definitione definibilis, nec est ratio risus abstracta à convenientibus à parte rei in aliquo reali prædicato; ideo risus sic sumptus, est Analogus. Jam autem Ens pro statu præcisionis sumptum, est una definitione definibile.

INSTABIS. Sequi saltem ex hac doctrina nulla dari prædicata transcendentia.

RESPONDETUR. Dari aliqua prædicata tran-

transcendentia; quia dantur, quæ etiam de differentiis dici possunt in sensu formali, quomodo animalitas in sensu formali, non dicitur de rationalitate.

Aliter eidem difficultati respondet Arriaga, dari prædicata transcendentia, quia dantur prædicata universalissima, quæ continent sub se alia genera; ita ut illud genus quod non continet sub se aliud genus, dicatur non transcendens.

OBJICITUR IV. Ratio entis ut contracta in differentiis est diversa: Ergo ratio entis, non est omnium eadem.

RESPONDET Oviedo distinguendo consequens. Ergo ratio entis sub nomine entis, non est eadem, Nego: sub nomine differentiarum, concedo.

Ex prædictis jam fundamentis dici potest; rationem entis pro statu præcisionis præcisè esse eandem, non extrà, secundum explicanda.

OBJICITUR V. Enseo modo est participabile, quo illud differentia participare possunt, sed differentia illud non nisi inæqualiter possunt participare; ergo & illud est non nisi inæqualiter participabile, adeoque analogice.

RESPOND. Imprimis argumentum multum probare. Probat enim animal esse analogum, quia illud non æqualiter participatur à talpâ & homine. Deinde videtur procedere à non supponente, supponit enim quod pro statu præcisionis importet participabilitatem actualem, à qua præscindit in illo statu. Denique dici potest in æqualitate entis, sub ratione entis omnia convenire, sed non convenire sub ratione alijs nominis, essetque in æqualitatem sub nomine differentiarum.

DICENDUM est II. *Analogiam entis non posse desumi ex statu reali entis.*

PROBATUR I. Differentia quas importat animal pro statu reali non destruunt ejus univocationem, ergo nec differentia pro statu reali importata ab ente, destruunt ejus univocationem: vel si mavis dicere, animal pro statu reali identificatur differentiis, nec ejus univocatio desumitur à statu reali: ergo nec analogia entis desumitur à statu reali: ita enim in statu reali identificatur differentiis, sicut & ens.

RESPONDEBIS. disparitatem esse. Quia in statu reali, tota differentia desumitur animalis ex differentiis.

CONTRA est. Quia etiam tota differentia entis non ex ente, sed ex tali differentia desumitur.

PROBATUR II. Nec univocatio nec analogia debet attendi penes statum realem; ergo quamvis pro statu reali dicat ens differentias, non inde debet argui esse analogum. Antecedens probatur. Quia penes illum statum & univocatio & analogia est spectanda, penes quem statum importat rationem communis; quia tam analogum quam univocum, definitur per Ly ratio communis, ratio autem communis non habetur in statu reali.

PROBATUR III. Ex hoc ipso quia analogia, univocatio, æquivocatio, dicitur importare commune nomen, jam involvitur mentis nostræ ope-

ratio, & non præcisè status realis; nam nomen commune importat impositionem humanam, quæ actum intellectus, secum trahit. Quia tamen ordinariè apprehenditur ens tanquam quid analogum, ut hoc explicetur, sit

Punctum Difficultatis 3.

Quomodo salvari possit Analogia Entis?

DICENDUM est. *Ratio illa quæ fuit abstracta, si comparatè sumatur ad ea, de quibus prædicatur, est ratio analogica.*

EXPLICATUR Conclusio. Ens in triplici statu considerari potest, I. in statu reali, & pro hoc statu nec rationem univoci, nec rationem Analogi dicit. II. Potest considerari in statu puræ præcisionis, & in hoc statu cum nullæ lateant differentia, non potest illa ratio, pro illo statu, esse ratio conveniendi & differendi. III. Potest considerari ens, in quantum post præcisionem entis fit comparatio ejus tam ad differentias, quam ad convenientias. Et in hoc statu, jam non præscindit à differentiis, sed illas respicit; nam dicit aliquid necessariò connexum cum differentiis, quia dicit comparari ad differentias, comparari autem ad differentias importat differentias; *His positis*

PROBATUR I. Conclusio. Ideò ens in statu abstractionis, quæ tali spectatu non est analogum; quia pro illo statu quæ tali præscindit à differentiis, & eas non importat; ergo cum comparatè ad differentias sumitur, eaque importat jam erit analogum.

CONFIRMATUR. Tum quia quod sub eodè nomine importat & aliquid commune & differens, est ratio Analoga, ut notum noscenti naturæ Analogiæ. Jam autem ens, ut descriptum est, acceptum, habet hæc omnia. Ergo. Tum quia, actus comparativus universalis præcisè, deiecit illud ad rationem importantis differentias; ergo & actus comparans ens ad differentias, deiecit illud, à ratione univoci. Antecedens videatur infra in Logica.

PROBATUR II. Quòd *rationalitas sit formaliter animalitas*, falsa est propositio, vera autem hæc *rationalitas est formaliter entitas*, quæ propositio vera non esset, si ens comparatè sumptum ad differentias, non esset etiam ratio differendi, adeoque si non esset quid analogum, cum alijs supponatur ens. esse ratio etiam conveniendi.

PROBATUR III. Per omnem Philosophiam datur ratio analogica, si autem ens comparatè sumptum ad differentias quibus inesse potest deque illis prædicari, non esset analogum, nulla alia ratio posset esse analogica; quæ enim ratione tu ductus, dices ens sic sumptum non esse analogum, eadem ego dicam sanum, non esse quid analogum.

UBI VIDES. Sub quæ formalitate ens sit analogum, est enim analogum comparatè ad convenientias & differentias sumptum.

OBJICITUR I. Quod non est analogum, non potest predicari ut analogum, dici enim sequitur ad esse; & sicut quod non est univocum, non potest predicari ut univocum, sic nec quod non est analogum &c. Sed ens non esse analogum, probatur. Quia in statu reali non est analogum, dicitur enim analogiam à statu reali non sumi. Non est etiam analogum in statu intentionali, quia pro statu abstractionis tribuitur illi univocatio, ergo in nullo statu ens illud erit analogum.

RESPONDETUR. Esse ens analogum non quomodo unum; spectatum in statu intentionali, sed comparative ad differentias; ita ut proximè fuerit per abstractionem communis, comparationeque primum ad differentias, acquirat rationem differendi.

INSTABIS I. Quando predicatur ens vel illud predicatur ens quod est abstractum à differentis vel non illud, si illud, ergo predicatur univocum; nam illud abstractum, est univocum: Si non idem predicatur, ergo non predicatur ratio entis, quia ratio entis maximè in illo statu apparet.

RESPONDETUR. Imprimis idem quidem ens predicari, sed non eodem modo sumptum, ad eum planè modum, quo predicatur quidem universale in essendo, sed non eodem modo sumptum; sed in quantum habet formalitatem universalis in predicando. Deinde intentum conclusionis est, hoc solum dicere, quod comparative ad differentias sumptum ens, non sit univocum, nec contra hoc stat ista instantia. Directius tamen ad argumentum accedendo dici potest, dupliciter posse ens predicari de differentis, primò sine ulla comparatione ad inferiora, & sic predicatur ut univocum. II. Si sumatur comparative ad differentias, & sic predicatur ut analogum; ad eum modum quo ipsum animal si sumatur præcisè, nulla importat inferiora; si autem sumatur comparative ad inferiora, non abstrahit ab iisdem; de quo in Logica ubi agimus de aptitudine universalis & de eiusdem unitate.

INSTABIS II. Quando dico, differentia est ens, vel in Ly ens importantur differentia, vel non importantur? Si non importantur, ergo est univocum: Si importantur, ergo falsa est illa propositio, differentia est ens; quia hoc predicatum dicit aliquid quod non dicit subiectum, differentia enim una, non includit alias differentias; quas tamen per te, ens dictum de differentis includit.

RESPOND. Distinctas has esse propositiones, Ens quod predicatur esse analogum, & ens quod comparatur, ad ea de quibus predicatur, est analogum. Secunda propositio vera est: Prima autem falsa est: Ordinariè enim ens quod predicatur de differentis univocum est: quia ordinariè predicatur ut aliquid universalissimum & abstractissimum, in sua autè abstractione, non importat differentias.

INSTABIS III. Ergo aliter sumitur ens, dum predicatur de differentis, & aliter dum accipitur comparative ad ea de quibus predicari potest.

RESPONDETUR. Quòd aliter, & dum predicatur, ordinariè predicatur universale; compara-

tivè autem sumptum si predicetur, particularem non nisi propositionem facit.

NOTANDUM. Insuper hic est quòd illud ens ut sic acceptum & predicabile de suis inferioribus importet comparabilitatem sui ad differentias, sicut & universale predicabilitatè de inferioribus. Et sicut predicabilitas, ita & comparabilitas dupliciter spectari potest. Primò tanquam positiva aliqua ratio, sic sumpta dicit exigentiam ad comparari vel predicari, sicque sumpta predicabilitas dicit inferiora, destruitque univocationem, quia dicit id quod dicit ordinem cum inferioribus. Secundò spectari potest predicabilitas & comparabilitas negativa, in quantum illa ratio utpote communis, patitur se comparari ad multa, de quibus illis predicari, sic sumpta non importat differentias, habetque se potius per modum necessarij prærequisiti ut predicari vel comparari possit, quia per illam abstractionem extrahitur à statu reali, in quo non datur ulla ratio communis, quæ sola comparari potest; nec tamen exigit positivè illam sui comparationem; quia nihil refert, ut ita dicam, illi enti abstracto, quòd accedat illi alter ille actus comparativus, vel non accedat.

OBJICITUR II. Quòd semel est univocum, semper est univocum, ergo nec ens unquam jam erit analogum.

RESPOND. Falsum esse antecedens. Quia Ly Canis si sumatur per ordinem ad latrabile est univocum, & tamen non semper est quid univocum, casu scilicet quo comparatur etiam ad natativum, quod est piscis. Adde quod semel est univocum, semper est univocum, servatà ratione propter quam est univocum, quæ non servatur si comparatur Ens ad differentias, non servatur inquam ex dictis rationibus: ad eum modum quo & animal habet conceptum præcisum à differentis, desinit tamen esse tale & non involvens differentias, si comparatur ad differentias. Breviter ergo ens pro statu abstractionis est univocum, quia in hoc statu nec ipsum dicit differentias, nec importat aliquid connexum cum differentis; si autem sumatur comparative ad differentias, ipsa comparatio cum differentis, est connexa cum differentis.

OBJICITUR III. Licet animal prout est à parte rei sit ratio conveniendi; in quantum autem identificatur rationali sit ratio differendi, tamen animalitas est quid univocum, ergo etiam ens in quantum comparatur ad differentias erit univocum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia ratio analogiæ non spectatur penes statum realem, status autem entis comparative ad ea de quibus predicari potest, est status intentionalis, quid enim comparativum est nisi nostra intentio? Quod si analogia ex statu reali non desumitur, cum non nisi in statu reali animal identificetur differentis, non nisi in statu reali erit ratio etiam differendi. Nec unquam sub nomine animalitatis dicitur de differentis formaliter, secus ens. Unde sub nomine animalis non est ratio differendi.

Cate-

Cæterum posset quis alia via salvare Analogiam Entis, est tamen dicere, quod Analoga habeant conceptum perfectè unum; nempe quia præcindunt & ab hoc & ab illo particulari analogo, & per hoc salvatur, quod habeatur conceptum perfectè unum. Quia tamen illa ratio ut sic, est abstracta à rationibus conveniendi & differendi sub eodem nomine ipsa etiam erit, ut sic ratio conveniendi & differendi, adeoque Analoga, cum Analogum, sit ratio conveniendi & differendi sub eodem nomine.

QUÆSTIO II.

De Ente prout possibile est.

PRÆMITTO I. *Possibile dupliciter spectari potest.* I. ut contraponitur, actu existenti; & sic AntiChristus dicitur possibilis. II. Ut est quid commune, tam actu existenti, quam ei quod non existit, quamvis ei non repugnet existentia, & in eo sensu quod existit, dicitur esse possibile, ut existat. Prioris generis possibilitas non competit Deo, cuius esse est existere; non competet item creaturæ, quæ ab æterno existeret, nisi pro priori rationis, in quo concipitur potuisse non esse, cum liberè producta sit. Secunda autem possibilitas competit Deo, & creaturæ, etiam ab æterno existenti, & omni ei, quod chimæra non est. Prior illa possibilitas vocatur possibilitas physica, posterior possibilitas Logica.

PRÆMITTO II. *Quod possibilitas physica duo dicitur.* I. Formalitatem possibilitatis sibi communè cum possibili Logico, & per hanc distinguitur ab omni eo quod ens rationis est. 2. Importat convenientiam actualis existentia. Sed circa hoc subest aliqua difficultas. Si enim possibilitas dicit carentiam suæ actualis existentia, hoc ipso dicit carentiam sui, nam existentia rei non distinguitur à re.

EXPLICARI potest I. Ex Oviedo hinc Puncto 1. n. 17. quod scilicet aliud sit dicere ens possibile possibilitate physica non esse, seu non existere; & aliud quod sit illud ens, negatio seu carentia existentia. Quod probat. Tum quia cum prima sit quæstio de re, an sit; II. Quid sit? cum possibile ens dicatur non esse, non est ulterius procedendum puid sit? adeoque an sit negatio existentia, vel non, illa possibilitas. Tum quia quamvis vera sit hæc propositio: homo non est equus; falsa tamen hæc: quod homo sit negatio equi; ita etiam vera erit hæc propositio: ens possibile non existit, falsa tamen hæc, ens possibile est negatio existentia; licet verum sit tunc temporis, cum non existit possibile, dari in rerum naturâ negationem talis existentia, quæ negatio distinguitur ab illo, cuius est negatio, consequenter quando possibile reducitur in actum existentia, non convertitur negatio existentia, in ipsam existentiam, sed tantum incipit esse, quod antea non erat, absque ullâ conversione negationis in habitum, & absque ullâ mutatione illius rei, quæ

producitur, quæ ante sui productionem, nec in se, nec in aliquo sui erat. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia demus, quod homo non sit negatio equi, tamè necessario importat & dicit esse ipsius, negationem equi: Sic in præsentia, demus, quod possibile non sit negatio existentia, ad minimum dicit & importat negationem existentia; si importat negationem existentia ut volebat argumentum, importat negationem sui ipsius, cum existentia sit illud me ipsum. Tum quia: an debeat dici ens possibile negatio existentia, an verò debeat dici non existere, est quæstio de voce: in re enim quod non existit, dicit negationem existentia, reditque argumentum quod in re possibilitas dicat negationem ipsius. Tum quia cum non existit possibile, verum est dari negationem talis existentia, at quid dicit negationem talis existentia? Nōne ipsum possibile? quomodo ergo non dicit negationem sui?

EXPLICARI potest II. Quod scilicet idè possit dicere negationem sui ipsius, sed aliter accepti. Sic v. g. Petrus venturus, quid est nisi ipse Petrus, pro ut pro nunc non venit: venturus autè postea; ubi aliter acceptus Petrus, dicit negationem sui ipsius, hinc. Unde etiam possibile, dicit negationem sui aliter accepti; nam in recto dicit conditionatam suam existentiam, quod scilicet sit id quod si existeret non implicaret contradictionem; in obliquo autem dicit negationem existentia actualis pro nunc; Hæc explicatio cæteroqui bona.

NON SATISFACIT plenè. Tum quia infra videbimus quod possibile non dicat conditionatam existentiam primò. Tum quia conditionata existentia ab actuali solo statu differt. Quæro ergo quid hic negatur: non solus status; quia negatio status est impertinens; Si autem negetur ipsa existentia, redit argumentum: quod possibile dicat negationem sui ipsius.

EXPLICARI potest III. Supponendo imprimis quod possibile, de quo in præsentia, à parte rei nihil omnino sit actuale, sed totam difficultatem procedere de modo concipiendi; an scilicet debeat concipi possibile tanquam negatio sui. Ut modus concipiendi rectè formetur ostendaturque debet, quomodo ens possibile non dicat negationem sui ipsius, ita discurrere possemus. Ut videlicet possibile dicat ens nominaliter acceptum in recto, seu acceptum pro radice essendi, ut autem dicat in obliquo negationem entis particulariter seu pro existentia accepti. Unde jam possibile non dicit negationem sui in recto accepti, licet dicat negationem sui h. e. alicujus identificabilis sibi pro statu reali, & dum extra causas ponetur. Quod si non erit negatio ejusdem de eodem, non erit vera contradictio; consequenter nec jam idem) ex modo concipiendi, de quo hic in dicta difficultate) negabitur de se ipso. Addo signanter; quod ens possibile importet rationem entis, licet simul importet quod nihil sit physice, seu importet negationem suæ existentia in